

SHREK TÍMEA

Nagyapa mesél

Nagyapa a csempekályha mellett gubbasztott. Fejét előrehajtotta, és úgy tűnt, nagyon erősen gondolkodik valamin.

– Min gondolkodik nagyapa? – kérdeztem tőle, gyermeki kíváncsisággal.

– Azon, gyermekem, hogy nagyanyádék mi a frászt csinálnak ennyi ideig a templomban.

– Miért nem ment velük megnézni?

– Nem megyek én oda.

Éreztem a hangjában a haragot, de valahogy mégsem tudtam megállni, hogy ne kérdezzek vissza. Lepakoltam a kályha elé a kukoricacsutkákat, amiket a kamarából hoztam fel, és leültem vele szemben a kisszékre.

– Nem mondja el?

– Mit, te?

– Hogy miért nem jár maga is.

– Hosszú történet az.

– Időnk van, amíg hazaérnek. A leves is sokáig fő, közben kavargatom.

– Megimátkozom én itthon is, nem kell ahhoz templomba járni, hogy az ember higgyen Istenben.

– Sosem járt?

– Dehogynem.

– Akkor csak történt valami, ami miatt nem megy.

– A papok miatt nem megyek én. Latrok.

– Hogyhogy?

– Mikor fiatal fiú voltam, a beregszászi járásban laktam, nem messze a várostól.

Kiutaltak egy városi papot hozzánk. Az én anyám meg oly' szigorú asszony volt, hogy minden vasárnap ott kellett ülni a misén, mert a falubéliek megszólaltak. Tudod, özvegy maradt szegény a háború után hat gyerekkel. Három fiúval, három lánnyal.

– És miért latrok?

– Hát, amikor jött az a pap, mindenki a templomban ült. Az egész falu, minden áldott vasárnap. De egyszer csak a lánytestvéreim nem akartak menni. Anyánk meg veszekedett velük, hogy mondják meg, mégis miért nem mennek. Margit nővérem meg igazán olyan nagyszájú volt, és csak kibökte, hogy azért nem mennek, mert a pap piszkálja a markukat.

– Mi az, hogy piszkálja a markukat?

– Hogy is mondjam szépen... Simogatta őket. Kikezdett velük.

– A pap?

– Az hát! Na, oszt egyszer jött a húsvét, mi meg négy barátommal megvártuk őt a beregszászi úton. Leszállítottuk a bricskájáról, és apró darabokra törtük rajta a sétapálcáját. Úgy összevertük, ahogy illik. A húsvéti misét már nem jött megtartani, de még a falu közelébe se nézett. Féltünk is utána, hogy belehalt a nagy verésbe, amit kapott tőlünk. Néztük másnap, nem volt az úton se a bricska, se a pap. Hát, gondoltuk, csak hazament. Pár nap múlva összeszedelőzködtünk a fiúkkal, és elmentünk a szomszéd faluba a táncra. Hajnalban dülöngéltünk hazafelé a temető mellett. Mert, nem fogok hazudni, jóféle pálinkát öntöttek egész éjjel. Egyszer azt mondja nekem az egyik barátom, hogy nézzek csak oda, ott van a pap a temetőbe! Néztem én, hát látom, hogy ott himbálózik a palástjával, a feje jobbra billen, aztán meg balra. Istenem, csak egy út volt hazafelé, merre menjünk? Hova menjünk? Ott állt a pap előttünk, nem mertünk mi mozdulni! Igen ám, de az egyik fiúnál volt egy pisztoly. Még a katonaságból lopta haza. Elővette, és egy egész tár golyót engedett a himbálózó fejbe. Ijedtünkben hasra vágtuk magunkat, közben lőtt a barátom, agyba-főbe, hát, a pap csak nem mozdult, se közelebb, se messzebb, csak hajbókolt. Mondtam is neki, a fejére célozzon, csak a fejére! Akkor a feje lehullott, de a palástja még állt. Gondoltuk, ha már feje nincsen, szökjünk onnét, úgyse jön utánunk. Hazamentünk, nagyon féltünk, de lefeküdtünk aludni. Reggel dolgozni kellett menni. Mondom is a fiúknak, nézzünk csak széjjel, hogy ott van-e a palástja a papnak. Amikor odaérünk a temetőbe, látjuk, hogy egy nagy nyitott napraforgó feje széjjel van lőve, a széles levelei meg integetnek. Na, ez történt, akkor megijedtem én magamtól is. Megvertük a papot, lövöldöztünk, így ezért nem megyek én a templom közelébe se!

Elmosolyodtam. Felálltam a székről, hogy megkavarjam a levest. Nagymama akkor lépett be az ajtón.

– Egy tányérral többet tegyél az asztalra, gyermekem. Vendégünk lesz – szól.

A díófa szekrényhez léptem, hogy elővegyem az étkezésletet. Nagyapa felállt, amikor a vendég is belépett a házba.

– Ne vegyél ki többet, én nem vagyok éhes.

Az ablakból láttam, ahogyan nagyapa lesétál a töltés felé. Hátratett kézzel, öreges mozdulatokkal lépkedett. Nagymama leöltözött, én megterítettem. Aznap a konyhában a pap mondta az asztali áldást.

Rózsák

Az unokatestvérem, Emese, még egészen kicsi volt, úgy tíz év körüli. Emlékszem, azelőtt éven halt meg Jani bátyánk, nagymamám testvérenek a férje. Mindig is lánygyereket szeretett volna, de két fiúval áldotta meg az ég. Gyakran jártunk édesanyámmal náluk vendégségben, amíg élt, úgy szólított, hogy *Annuskám*.

Emesével a falusi porta udvarán serénykedtünk, házi munkának kaptuk az újkrumplipucolást. A krumpli sáros volt, az ujjbegyeink pedig egészen sötétbarnává változtak, mire megtisztítottuk az összeset. A ház verandáján ültünk, szemben egymással, alacsony, fából készült székeken. Onnan egészen jól lehetett látni a nagykaput. A falnak támaszkodva anyám is szorgoskodott, szinte kikapkodta a kezemből a burgonyát, folyton veszekedett, hogy csak a bajt csinálom.

A bejárat felől férfialak közeledett. Lassú léptekkel jött felénk, kezeit zsebre rakva. Fején kalap volt. Anyám és Emese egymásra néztek. A férfi kivette zsebéből kezeit, és a járda melletti rózsákra mutatott. Anyám felugrott a székről, kezéből a földre esett a kés. A férfi hátat fordított, és kísétált a kapun.

– Te is láttad, Erzsike? – kérdezte unokanővérem anyámtól.

– Láttam – válaszolta anyám, majd visszaült, a székre és meghámozta a maradék krumplit.

Nem beszéltek többé az esetről, én meg el is felejtettem már. Néhány hónapja, halottak napján kimentünk bátyám sírjához. A betonból öntött emlékmű tetején kicsi, rombusz alakú lyuk volt, benne földdel. Abban rózsaszín és vörös rózsák virítottak. Anyám felkötözte őket, hogy egyenesen álljanak.

– Ki volt az a férfi, aki feljött az udvarra? – kérdeztem szemrehányóan.

Anyám elmosolyodott.

– Jani bátyád.

– És miért nézett a járda mellé?

– Virágot kért.

– Nem vittél?

– Vittem, de előtte mindig csak boltit. Azt nem szerette. Rózsát kért. Pirosat és rózsaszínt.

– Ezt te hoztad? – mutattam rá a sírkőre.

– Én. Néhány nappal azután, hogy kérte. Amikor kijöttem a temetőre, le volt borulva a fejfa. Mindent összetört. Ilonka nénéddel összeszedtük a törmeléket, és elültettük a rózsákat. Ki is nevetett, mert azelőtt semmilyen virág nem fogant meg. Mindig azt mondta, hogy halott föld ez.

A sír mellé hajolt, táskájából egy tő sárgarózsát vett elő. Kezembe adta.

– Ültesd el.

– Miért én? – kérdeztem vissza.

– Mert annak idején sem tőlem kérte, csak te kicsi voltál.

A száraz, agyagos föld nehézkesen tapadt az ásóra. Kevés vizet öntöttem a gödörbe, majd belehelyeztem a tövet. Valahol a távolban Annuska után kiabáltak.

Fapulya

Egy kerekesszékes fiatal fiút pillantok meg. Ott ül az egyik bolt eresze alatt, ölében egy nejlonzacskót tartva, mindkét lába combközépig begipszelve. Fejét lehajtva várja, hogy a járókelők némi aprót dobjanak bele. A zsebembe nyúlok, pénz után kutatva. Ő rám néz, szemében valami furcsa csillogást látok. A pénzt a szatyorba dobom, beszéde zavaros, alig érthetően mondja ki a köszönöm szót.

Az iskolában rengeteg pletykát hallok. A gyerekek mindig beszámolnak arról, hogy mi történik a táborban. Naprakészen tudom, hogy melyik lány kivel szökött meg, és azt is, hogy éppen ki van most haragban a szomszédjával.

- Meghalt a fapulya – mondja nevetve Jancsika a második padsorban.
- Meg, a tegnap este – válaszolja valaki hátulról. A gyerekek felnevetnek.
- Meghalt a fapulya, meghalt a fapulya! – skandálják vígan.
- Mi az a fapulya? – kérdezek vissza teljesen értetlenül.
- Hát a fapulya! Maga nem ismeri? – néz rám nagy szemekkel Jancsika.
- Ő élő ember?
- Persze!
- És miért hívják fapulyának?
- Mert nem mozog a lába! Olyan, mint azok a bábuk, amiket dróton rángatnak.
- Marionett?
- Igen.
- Miért nem mozog a lába? El van törve?
- Mert nyomorék. Az anyja csinálta vele.
- Nyomorékká tette? De miért?
- Mert mindig vitte Kijevbe koldulni.
- És ahhoz el kellett törni a lábát?

- Meg a kezét, meg mikor mit. De már bolondon született. Baj volt a fejével kis-korában, oszt neki mindegy. Az anyjának meg nem volt pénze. A fapulyának meg annyit adtak ott fenn az emberek! Tudja, sajnálták, mert beszélni sem tudott, meg ha be volt gipszelve mindene, akkor még többet szedett össze.

- És az anyja mit csinált? Leste, hogy mit adnak neki?
- Nem, az addig lopott.
- Mit?
- Pénztárcát, telefont. Kijevbe mind azt csinálják.
- Lopnak?
- Aha. A bandával.
- Többen?

- Egyedül nem is lehet. Legalább három-négy ember kell hozzá, hogy ne bukjanak le.

- Hogy csinálják?

- Egy megy elöl, általában asszony. Kettő meg mögötte, mert takarni kell az embert, akitől lopnak. Azok az átadók. Messzebb meg hátul meg még egy, a fogó.
- És nem gyanús az embernek a sok cigány rajta körben?
- Á, olyankor mind kiöltöznek, a nők meg kikerálják magukat, hogy ne látszódjon, hogy cigányok.
- Ezt ti már gyerekkorban tanuljátok?
- Mindenki tud lopni. Csak nem mindenki megy.
- Te voltál már?
- Egyszer igen. De többé nem akarok, mert megfogtak a zsarók.
- És miért neveltél azon, aki meghalt?
- Hát azon, hogy hogy halt meg!
- És hogy?
- Beesett a budiba!
- Ez egyáltalán nem vicces.
- Szerintem az volt. Elment a tolószékkal, oszt beborult a szarba. Az anyja meg nem mászott utána.
- Miért nem?
- Biztos félt, hogy büdös lesz. De utána annyira siratta! Alig tudott lenyugodni!
- Ahogy fuldoklott, akkor nem siratta?
- Nem azért sírt!
- Miért?
- Hát az asszonyt lopni már nem viszik, mert mindig megfogják, azért voltak itthon. A fapulya meg mindig jól koldult.